

WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA POSZCZEGÓLNYCH OCEN Z PRZEDMIOTU "PODSTAWY EKONOMII"

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Uczeń potrafi: podać definicję: ekonomii, dobra, kosztu alternatywnego, towaru, rynku, podmiotu gospodarczego, ceny, pieniądza, popytu, podaży, ceny i wielkości równowagi, nadwyżki rynkowej, niedoboru rynkowego, elastyczności popytu i podaży, użyteczności, krzywej obojętności, linii budżetowej, funkcji produkcji, kosztów produkcji, rynku pracy, ziemi i kapitału, stawki płac, płacy nominalnej i realnej, popytu na pracę, podaży pracy, kapitału, inwestycji, amortyzacji, oszczędności, inwestycji, podatku, transferu, eksportu, importu, PKB, DN, zasobów siły roboczej, osoby bezrobotnej, inflacji, koniunktury gospodarczej, cyklu koniunkturalnego, rozróżnić mikro-i makroekonomię, wyjaśnić, czym zajmuje się mikroekonomia, wyjaśnić, czym zajmuje się makroekonomia, wymienić rodzaje: potrzeb, dóbr, zasobów, gospodarek, rynków, cen, własności, wymienić: źródła powstawania potrzeb, ogniwa procesu gospodarczego, podstawowe elementy mechanizmu rynkowego, podać cechy charakterystyczne potrzeb, dóbr i zasobów, wyjaśnić, na czym polega racjonalne gospodarowanie wymienić czynniki kształtujące popyt i podaż, nazwać główne podmioty gospodarcze funkcjonujące na rynku oraz wskazać ich powiązania na rynku, wyjaśnić co jest celem postępowania konsumenta na rynku, wymienić: miary użyteczności, ograniczenia wyborów konsumenta, określić postępowanie konsumenta na rynku, scharakteryzować budżet konsumenta, wyjaśnić rolę producenta na rynku, wymienić rodzaje kosztów, rodzaje struktur rynkowych, wyjaśnić cel działalności gospodarczej producenta, wyjaśnić pojęcie przedsiębiorstwa podać, z jakich rynków składa się rynek czynników wytwórczych, podać definicję podstawowych podmiotów występujących w gospodarce rynkowej, wymienić podstawowe systemy gospodarcze, wyjaśnić, co obejmują przemiany własnościowe w Polsce, scharakteryzować gospodarkę rynkową, podać przykłady dochodów i wydatków podstawowych podmiotów, wyjaśnić pojęcie zagregowanego popytu i zagregowanej podaży, podzielić społeczeństwo na grupy osób ze względu na rynek pracy, wymienić rodzaje: bezrobocia i inflacji, wymienić mierniki: bezrobocia i inflacji, rozróżnić wzrost i rozwój gospodarczy, wymienić czynniki wzrostu gospodarczego, wymienić fazy cyklu koniunkturalnego

OCENA DOSTATECZNA

Uczeń potrafi: podać przykłady różnych rodzajów potrzeb ludzkich i przykłady środków ich zaspokajania, wymienić czynniki produkcji i je objaśnić, wyjaśnić poszczególne ogniwa produkcji, wyjaśnić pojęcie: technologii, organizacji procesu produkcji, przedsiębiorczości, wymienić elementy rynku i krótko je scharakteryzować, scharakteryzować zasoby ekonomiczne, wytłumaczyć: problem rzadkości, pojęcie kosztu alternatywnego, zasadę racjonalnego gospodarowania, rozróżnić pojęcie popytu i wielkości popytu oraz pojęcie podaży i wielkości podaży, zinterpretować prawo popytu i prawo podaży, podać przykłady czynników powodujących wzrost i spadek popytu oraz podaży, wyjaśnić, co mierzą współczynniki elastyczności, narysować przesunięcia krzywej popytu i podaży spowodowane ich wzrostem lub spadkiem, wymienić czynniki mające wpływ na preferencje konsumenta i jego postępowanie, podać definicję: użyteczności całkowitej, krańcowej, równowagi konsumenta, produktu całkowitego, krańcowego, kosztu całkowitego, stałego, zmiennego, przeciętnego, krańcowego, krańcowego produktu pracy, granicy opłacalności, realnego zatrudnienia, renty i opłaty koncesyjnej, rynku finansowego, deficytu i nadwyżki budżetowej, eksportu netto, wartości dodanej, delatora, bezrobocia, stopy bezrobocia, stopy inflacji, ekspansywnej i restrykcyjnej polityki fiskalnej oraz monetarnej, rozróżnić dobra normalne i podrzędne, przedstawić podstawy współczesnej teorii zachowania się konsumenta, określić fazy warunkujące postępowanie konsumenta, omówić zbiór użyteczności, przedstawić

graficznie i omówić krzywą obojętności i linię budżetową, zapisać za pomocą wzoru ograniczenie budżetowe, wyznaczyć i scharakteryzować równowagę konsumenta, wymienić ograniczenia, którym podlegają przedsiębiorstwa, rozróżnić pojęcie: nakładu i kosztu, czynników stałych i zmiennych, wytłumaczyć istotę przedsiębiorczości, scharakteryzować poszczególne rynki czynników wytwórczych, wyjaśnić, co jest przedmiotem obrotu na rynku pracy, kapitału i ziemi, podać funkcje rynku pracy w gospodarce, wyjaśnić funkcję płac, wskazać kiedy występuje rynek pracodawcy, pracobiorcy i kiedy występuje równowaga na rynku pracy, przedstawić graficznie popyt i podaź na rynkach: pracy, ziemi i kapitału, wyjaśnić dlaczego popyt na rynku czynników wytwórczych jest popytem pochodnym, wytłumaczyć zależność między podażą kapitału a popytem na ten kapitał, wyjaśnić powiązania między uczestnikami rynku, scharakteryzować podstawowe podmioty działające w gospodarce rynkowej, przedstawić analizę graficzną modelu gospodarki rynkowej, scharakteryzować gospodarkę centralnie planowaną wyjaśnić co jest przedmiotem badań makroekonomicznych, wyjaśnić do czego służy obieg okrężny dochodu i produktu, rozróżnić n PKB i r PKB, wyjaśnić czynniki wpływające na kształtowanie się zagregowanego popytu i zagregowanej podaży, omówić najprostszy obieg okrężny produktu i dochodu, przedstawić graficznie krzywą zagregowanego popytu i krzywą zagregowanej podaży rozróżnić osoby zawodowo czynne i zawodowo bierne, wyjaśnić przyczyny poznanych rodzajów bezrobocia, wyjaśnić przyczyny powstania zjawiska inflacji, rozróżnić rodzaje inflacji ze względu na wielkość stopy inflacji, wymienić metody walki z inflacją, wyjaśnić, na czym polega wzrost i rozwój gospodarczy wymienić: czynniki rozwoju gospodarczego, mierniki wzrostu gospodarczego, bariery wzrostu gospodarczego, wyjaśnić cel interwencjonizmu państwowego, scharakteryzować fazy cyklu koniunkturalnego,

OCENA DOBRA

Uczeń potrafi: objaśnić, czym zajmuje się ekonomia pozytywna i normatywna, objaśnić klauzulę *ceteris paribus*, rozpoznać kategorie i prawa ekonomiczne, wyjaśnić pojęcie barteru, cenodawcy, cenobiorcy, efektywności ekonomicznej, podać funkcje rynku, ceny i pieniądza, obliczyć koszt alternatywny, przedstawić graficznie granicę możliwości produkcyjnych, zinterpretować wartości współczynników elastyczności cenowej i dochodowej popytu oraz elastyczności cenowej podaży, dokonać klasyfikacji popytu i podaży, scharakteryzować czynniki kształtujące popyt i podaź, przedstawić graficznie zmiany warunków równowagi, obliczyć współczynniki elastyczności cenowej i dochodowej popytu oraz elastyczności cenowej podaży, scharakteryzować przyczyny zróżnicowania elastyczności cenowej popytu i podaży, wyjaśnić system preferencji konsumenta na podstawie mapy krzywych obojętności, wymienić sytuacje, w których następują przesunięcia linii budżetowej, przedstawić graficznie krzywą użyteczności całkowitej i krańcowej, obliczyć użyteczność całkowitą i krańcową, scharakteryzować fazy obiegu kapitału w procesie produkcji, obliczyć całkowity wydatek na czynniki produkcji, wyznaczyć optimum producenta, wytłumaczyć znaczenie konkurencji w gospodarce rynkowej, scharakteryzować rynek konkurencji doskonałej i monopolu, wytłumaczyć zjawisko substytucyjności na rynku czynników wytwórczych oraz podać konkretne przykłady tego zjawiska, wytłumaczyć przeciwstawność interesów pracodawcy i pracobiorcy, dokonać interpretacji ekonomicznej granicy opłacalności zatrudnienia, przedstawić zależność między wielkością czasu pracy a wysokością płacy pracownika, uwzględniając efekt dochodowy i substytucyjny, obliczyć inwestycje netto i dokonać interpretacji wyniku, wytłumaczyć prawo malejących przychodów, podać przykłady czynników, które mają wpływ na zmiany położenia krzywych podaży i popytu na poszczególnych rynkach czynników wytwórczych, wyjaśnić funkcje, jakie pełnią w gospodarce: gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa, rozróżnić banki, które tworzą system bankowy, scharakteryzować: bank centralny i komercyjny, sklasyfikować spółki, rozróżnić PNB i PKB, podać definicję: amortyzacji, rozróżnić podatek pośredni i bezpośredni, wyjaśnić

wskaźnik stopy życiowej ludności, wyjaśnić, do czego służy model AD AS wyznaczyć równowagę makroekonomiczną, omówić obieg okrężny produktu i dochodu wraz z inwestycjami i oszczędnościami, wytłumaczyć proces tworzenia wartości dodanej, wytłumaczyć sposób mierzenia PKB, obliczyć deflator, określić stan gospodarki na podstawie kształtu krzywej AS wymienić czynniki, które wpływają na wysokość współczynnika aktywności zawodowej, wyjaśnić na czym polega aktywna i pasywna polityka rządu w łagodzeniu skutków bezrobocia, obliczyć: zasoby siły roboczej, bezrobocie i stopę bezrobocia, stopę inflacji, indeks cen dóbr konsumpcyjnych, wytłumaczyć pojęcie naturalnej stopy bezrobocia, wytłumaczyć ekonomiczne skutki bezrobocia, omówić społeczne i psychiczne skutki bezrobocia, podać przykłady działań w walce z bezrobociem, scharakteryzować rozwój gospodarczy w różnych aspektach, omówić czynniki obiektywne i subiektywne rozwoju gospodarczego, obliczyć stopę wzrostu

OCENA BARDZO DOBRA

Uczeń potrafi: omówić powiązania ekonomii z innymi naukami, wykazać, na czym polega myślenie ekonomiczne, scharakteryzować proces wymiany w ujęciu historycznym, zanalizować krzywą możliwości produkcyjnych, wytłumaczyć funkcje: rynku, ceny i pieniądza, wytłumaczyć pojęcie ceny relatywnej, wytłumaczyć efekt snobizmu i efekt Veblena, wykazać, jak działa mechanizm rynkowy przy zmiennych warunkach równowagi, obliczyć współczynnik elastyczności mieszanej popytu oraz dokonać jego interpretacji, podać przykłady do nietypowych wartości współczynników elastyczności popytu i podaży oraz je zinterpretować, wykazać, dla kogo jest niezbędna znajomość elastyczności popytu i dlaczego, podać definicję krańcowej stopy substytucji, zilustrować przesunięcia linii budżetowej w poznanych sytuacjach, wyjaśnić efekt substytucyjny i dochodowy, przedstawić założenia uporządkowanego systemu preferencji dotyczącego użyteczności, wytłumaczyć prawo malejącej użyteczności krańcowej, obliczyć krańcową stopę substytucji, przedstawić graficznie i zanalizować prawo malejącej krańcowej stopy substytucji, wyjaśnić zasadę najniższego kosztu, przedstawić relacje zachodzące między całkowitymi przychodami a całkowitymi kosztami, obliczyć produkt krańcowy i koszt krańcowy, przedstawić graficznie i zanalizować krzywą: produktu całkowitego, krańcowego, wytłumaczyć prawo malejących przychodów, scharakteryzować rynek konkurencji monopolistycznej i oligopolu, podać na przykładach występowanie różnych struktur rynkowych w naszej gospodarce, omówić wybrane formy monopolu, które powstają w wyniku łączenia się przedsiębiorstw wytłumaczyć, dlaczego stawka płac jest kosztem alternatywnym czasu wolnego, wykazać, która z sytuacji (rynek pracobiorcy, rynek pracodawcy) na rynku pracy jest najkorzystniejsza dla gospodarki, przedstawić, w jaki sposób we współczesnej gospodarce rynkowej na rynku pracy działa rząd i związki zawodowe, wyjaśnić różnicę między stopą procentową nominalną a realną, przedstawić aktualne przykłady działania rządu na poszczególnych rynkach czynników wytwórczych, określić istotę: programu gospodarczego rządu, polityki gospodarczej rządu, rozróżnić pojęcia: gospodarka narodowa i system gospodarczy wytłumaczyć, na czym polega wyodrębnienie przedsiębiorstwa jako jednostki gospodarczej, scharakteryzować poznane rodzaje spółek, wytłumaczyć funkcje ekonomiczne banków i państwa, scharakteryzować narzędzia polityki gospodarczej, scharakteryzować cele społeczne wynikające z realizacji zadań makroekonomicznych, omówić obieg okrężny dochodu z udziałem państwa i zagranicy, określić zalety i wady podstawowych mierników makroekonomicznych, określić czynniki powodujące zmiany zagregowanego popytu i zagregowanej podaży, scharakteryzować stany gospodarki na podstawie krzywej AS, omówić stany nierównowagi w gospodarce, wyjaśnić pojęcie zasobów i strumieni na rynku pracy, obliczyć współczynnik aktywności zawodowej i dokonać jego interpretacji, scharakteryzować przyczyny bezrobocia w Polsce, scharakteryzować cechy polskiego bezrobocia, przedstawić graficznie i zanalizować inflację popytową i kosztową, omówić koszty i korzyści płynące z

inflacji, scharakteryzować działania antyinflacyjne państwa, omówić zjawisko inflacji w Polsce, wytłumaczyć zależność inflacji i bezrobocia, wyjaśnić: na czym polega osłabienie zjawiska cykliczności, zasadę mnożnika inwestycyjnego, scharakteryzować bariery rozwoju gospodarczego, obliczyć mnożnik inwestycyjny, wytłumaczyć zależność między efektem popytowym i podażowym.

OCENA CELUJĄCA

Uczeń posiada wiadomości i umiejętności znacznie wykraczające poza program nauczania, samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia, wykazuje wysoką aktywność w wykonywaniu dodatkowych zadań związanych z przedmiotem nauczania, osiąga sukcesy w konkursach o tematyce ekonomicznej.

UWAGA: wymagania na oceny wyższe obejmują również wymagania na oceny niższe

Opracowała Urszula Banaś